

melly, a' kertben állittatott fel e' végre, 's abból lövöldözték, a' bokkrétákkal fel tziprázott fátzánokat, és különb különbféle nevettséges ruhákba fel öltöztetett nyúlakat, rókákat, és kis özeket. Ezután a' Német Társaság egy tréfás Komédiát jádzott, mellyben *Weidmann* vólt a' fő személly. Estvére béjöttek Ő Felségek, az Udvari Teátromba, holott is háromszori tapsolással fogadtattak, melly örvendező tiszteletet, sok fő hajtással köszöntek meg. A' 3 Fő Hertzeg-Asszonyok is jelen vóltak ez úttal a' Játékon, mellyet, *Castor és Pollux* nevezetű pompás ballét váltott fel. — A' F. Császárné, egy fa-alkotványt állittatott fel, e' jeles napra azon kertetskében, melly, az Udvari Könyvtár háta megett vagyon, a' pénz, és értzgyűjtemény tartó Házak lapos tetejeken; 's estvére meg világosította az említett alkotványt. Ujság vólt még *Bétsben*, az ilyen forma világosítás.

Éppen most érkezett Erdélyből egy Levelünk, mellyből azt olvassuk, hogy az Országoknak egybe gyülekezett Rendjei, fél millió forintot rendeltek hadi segítségül Ő Felségének; két ezer Rekrutát, és 400 lovat. *Donum praesentii homagii* név alatt pedig, Király Ő Felségének 40 ezer; a' F. Királynénak pedig 20 ezer forintot.

Néhai *Lembergi* Professor Fő Tisztelendő *Martinovits* Urat, most uralkodó kegyes Fejedelmünk meg-erössítette közelébb, a' Bóld. Szüz *Mária Siklósi* Apátúrságában, mellyre ezen érdemes Hazánkfia, a' megbóldogult Felség által méltóztattatott vólt.

Magyar

Magyar Ország.

Buda, Sept. 26-dikán.

„A' *Budai Magyar Theátrum*, oszlani készül. — A' Jádzó-Társaság azon panaszkodik, hogy igyekezetét az itt lakó Hazafiak nem gyámolítják. — De ha igazságos ítéletet akarunk tenni, ezeket bizonyára nem lehet okozni. A' Dikastériumoknál lévő Magyar Uraságok, a' Német Teátrumban egéllz esztendőre fel-vették az ülő helyeket, és az azokért járó summát meg kell már a' kontraktus szerént fizetniük, akár mennyenek teátrumba, akár sem. — A' Magyar Társaságnak, mindjárt *Abonnemánt* (az ülő-helyeknek esztendő számra való kiadását) kellett volna kezdeni az Ország-Gyűlésének végződésével: és így kevesebb ugyan, mint a' Diéta alatt vólt, de bizonyosabb, és állandóbb jövedelme lett volna. Akkor t. i., jóllehet a' Várból a' Magyar Teátrumba való le-menetel igen alkalmatlan is; és más felől, a' Német Társaság mindent el-követ, hogy a' Publikumot magához vonnyá: még is lehetett volna reményleni, hogy az említett Uraságok inkább a' Magyar Kezdőkhöz, mint a' már nagyobbtökéletességre ment Német Játékosokhoz szítottak volna. — Ha mindent öszveveszünk: úgy találjuk, hogy tsak két-féle útja van még a' Magyar Társaságnak arra, hogy fenn-maradhasson. Vagy a' Városokról Városokra való járás t. i., minthogy reményleni lehet, hogy a' dolognak újsága minden bizonyal a' Nézőhelyre vonándja

közelébb múltt hónapnak 17-dikén, *Kis Sz. Miklós* nevezetű helységben, a' Katona-Ház (Kafzárma) gyújtatott-fel, melly is, a' hozzá tartozó élés-házakkal, és istállókkal együtt, egészen prédájává leve az emészto langoknak. Még a' lovak is mind bele égtek az istállókba. — 20-dikon, egy oda közel lévő *Usarad* nevű Mezővárosban esett gyúladás, és nem tsak a' Földes-Uraságnak (*Békés Vármegyei Fő-Ispány*, és a' Fels. Magyar Kantzelláriánál Udvari-Tanátsos *Lovász* ő Nságának) helybéli épületeit pusztította-el nagy részént a' tűz; hanem sok szegény Adózóknak házaikat is.

Frantzia Országnak tsúfos környüállásairól.

Az okos lélekkel biró Embernek, az oktalan állatok felett-valóságát jelenti a' többek között kiváltképpenvaló módon az is, hogy ő, még a' leg-vadabb állatokat is meg-szelidítheti. — Ditsösségére szolgál a' 18-dik Száznak, hogy annak folyásával, valamint más tudományokban, úgy a' szelidítésnek nagy mesterségében is szemlátomást való előmenetelt tett az Emberi Nemzet. — De bezzeg más részről, egy el-törölhetetlen motska ezen idő-szakasznak, mellyben most élünk; 's gyalázatjára szolgál az egész Emberi Nemzetnek, hogy a' *Jakobinusok* vadabbá tették a' Frantzia Népnek egy nagy részét, a' vadon született embereknél, és állatoknál, az az: szelidíthetetlené. — Neki szabadították t. i. ők azt előbb, hogy a' Nemzet' javáért rontson, pusztíttson, 's gyilkollyon minden tartózkodás nélkül; 's
 már

már most úgy neki szokott az, az efféle vérengző erőszakoskodásoknak, hogy nem csak kéretlen; de még a' fő Jakobinusok' reménykedéseiknek ellenére is gyakorollya azokat. Nem kérdi már senki' fiától többé a' Párisi Nép (mellyről szoktak pedig osztán himet varni a' több Városokbéliek is): *miben állyon a' Patriotismus* (Haza' szeretete)? hanem elég böltsnek itéli magát, annak által-látására: 's harámiáskodik is széltire annak sziné alatt. — Látják ezt a' fő Jakobinusok, 's mint az ő tulajdon esztelenségeknek szomorú, de igen természetes következésén vátig is sajnálkoznak. De mit tsinállyanak? — Tudják, hogy magok ösztönözték a' Népet, minden törvénytelen-ségeknek el-követésére; és ezt, Hazafiúi virtusnak magyarázták abban. Ha tehát már most keze alá szóllanak: méltán félhetnek, hogy őket magokat is, értelem', és sziv-változtatással fogja az vádolni, valamint ők vádolták *Lafayettet* azért, hogy ellenek szóllott; és úgy bán velek, mint Hazafiságtól - szakadttakkal: a' minthogy adta is már jelenségét, az illy forma bánásra való készségének. — Külső erőn kívül, nints hát már egyéb, a' mi meg-szelidíthesse a' Párisi Népet, és ennek Követőit.

Nem kell ezen szomorú igazságoknak meg-mutatására más bizonyság, azon panaszoknál, mellyeket az Ország' belső dolgaira ügyelő Minister terjesztett a' N. Gyűlése eleibe Sept. 14, 15, és 17-dik napjain. — Ezek voltak t. i. a' Minister' panaszai: „Mintegy húszig való Zsiványok öszvé adták magokat fé-

fényes nappal, 's az arany és ezüst órákat, óra-lántzokat, és tzipő-tsattokat el-szedték az úttzán menő Személyektől; és sok fejer Személyeknek a' füleikből is ki-szaggatták drága fülön-függőiket olly szin alatt, hogy azokra a' Hazának van szüksége. A' Strása jól látta ezen erőszakoskodókat; de egy szót se szóllott nékik, míg parantsolatot nem vett azoknak meg-támadása eránt. — Még a' Nemzet' számára el-foglaltt néhai Papi, és Királyi Jólzágok is *ribs-rabsá* lettek. Rendeléseket tett ugyan a' Minister, a' mint mondotta, Sept. 15-dikén is, azoknak épségben való maradhatások eránt; de éppen az nap is még újra pusztították azokat. — Az efféle Tolvajoknak semmi bántódások nints; azonban nem tsak a' Párisi Tanáts, és a' Város' Ofztályainak Magiftrátusai, hanem még magános személyek is széltire hányatják tömlöztzre az ollyatén Polgár-társaikat, kiket Revoluzió-Ellenségeinek tartanak. — Sept. 17-dike' éjtszakáján fel-verték a' Kir. Kintstárt is, és *harmintzöt milliő* livrát érő drágaságokat loptak-ki belölle. — Ezen tolvajság' jelentése alkalmatosságával, azt is panaszlotta *Rolland* Minister, hogy a' Ministeriumot, közönséges helyen rágalmazták sokan Sept. 16-dikán.

Hadi Történetek.

Campánia Tartományának *La Croix au Bois* nevü helységénél esett nevezetes tsatárról, így ir egy Oberster Úr, a' ki maga is jelen völt a' viadalban:

Ama'

„Ama' hires *Dumourier*, ki, a' mint tudjuk, a' külső dolgokra ügyelő Minister-ségében, fő eszköze vala annak, hogy a' Frantzia Nemzet hadat izent *II. Ferentz* Királyunk ellen; Ministersége után pedig katonáskodáshoz fogott, 's nem régiben egyik nagyobb Frantzia Sereg-Osztálynak Vezérévé lett: Sept. 14-dikén hajnalban a' *La Croixi* erdőre ütött hat ezerez magával, akarván Seregünk' jobb szárnyát hátúlról meg-támadni. Az erdőben, 3 Kompánia *Le Loup* nevet viselő Vadászaink, és *Clerfait* 3 dik Batalionja vóltak szélső őrizeten. Ezek, legényesen szembe állottak az Ellenséggel, 's keményen tüzeltek ellene: de, nagyobb számmal lévén a' Frantziák, utóllýára is erőt vettek Katonáinkon, 's vissza nyomták őket. Hogy tudtára esett a' dolog, Gróf *Clerfait* Hadi Tármasternek: azonnal *Stuart* Regementjének két Batalionját, 's *Eszterházy* Huszár Reg. jének egyik Osztályát segítség-ekre küldötte vissza nyomúltt Katonáinknak, kik tsak hamar ki-verték *Dumouriert* az erdőből. De még ezzel nem lett vége a' tsatának: mert Katonáink egy dombra vontatták ágyúikat az erdő' szélén, 's azokat először is a' frantzia ágyúkra sütögették mind addig, míg az azok körül lévő emberek közzül sokakat a' más világra nem küldöttek, 's két ágyúknak, kerekeiket, tengelyeiket 's a' t. úgy öszve nem rontották (demontéroz-ták) a' golyóbisok, hogy többé a' Frantziák nem ágyúzhattak. *Dumourier*, ki nem állhatván tüzelésünket, vissza kezdte magá-vonni, meg-ritkúltt Seregével. Ez alkal-

ma,

matossággal, két igen nevezetes dolog történt: *Grandpré* Városánál volt *Dumouriernek* sok, sántzokkal meg-erössített tábora. — (*Grandpré*, az *Aisne*-vize' partján fekszik *Campániában*, *Verdün* Városához 6, *Stenai*-hez pedig 4 mértföldnyire). Az említett táborban hagyott Frantziák, segítségére indultak *Dumouriernek*; de nagy szerentsétlenségekre: mert a' Prussziai szolgálatban lévő Hg *Hohenlohenak*, ki a' *Grandprei* Tábornak vizsgálására indult volt, jó eleve tudtára esett, mikor akarnak ki-menni táborjokból a' Frantziák. Mihelyest tehát oda hagyták ezek a' tábor: leg-ottan elfoglalta azt a' meg-nevezett Prusszus Vezér. A' tábor' őrizetére maradt Frantzia Katonák, a' Márkotányosokkal, 's Tsaplárosokkal együtt, szaladtak a' Prusszusok elöl, a' merre szaladhattak, 's a' szomszéd helységeket is mind rémülésbe hozták. Azonban, midön mi derekassan szorítottuk *La-Croixnál* a' *Dumourier*' Seregét: érkezik segítségünkre *Kalkreuth* Prusszus Generális, egynehány ezere magával. A' még el nem fáradtt Prusszusok, nosza nekik esnek a' Frantziáknak; lőtték 's vágják őket, valamint tsak Isten tudniok adta. Négy százat el is fogtak közzülök, és négy ágyújokat el-vették. Az el-szélledtt Frantziáknak nagy része, vissza tért *Grandprei* táborába; de melly igen meg-hökkentek: midön Pajtásaik helyett, Prusszus Katonákra akadtak, kik előtt ismét szaladniok kellett, hogy életüket meg-tarthassák. — Ezen tsatában, Hg *De Ligne* Obersterünkön kívül, még egy

Tifz.

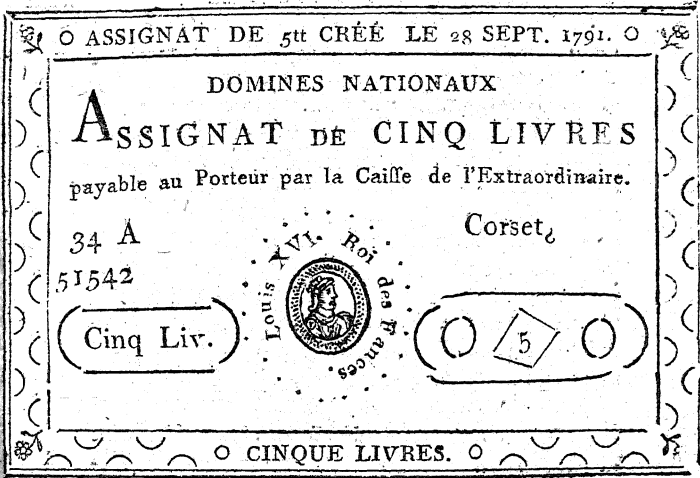
Tisztünket ölték meg a' Frantziák — *Clerfait*' Regimentjéből valót. — Sebbe estek: a' Vadászok között Gr. *Ledeburg*, egy más Tisztel együtt; a' *Clerfait*' Reg. ből pedig 4 Tisztek. Ezeken kívül, 80 ra megy a' rész szerént el-esett, rész szerént megsebesített Katonáinknak száma. — Sept. 18-dikán oda hagyta Gróf *Clerfait*' Serege, *Boux au Boissnál* volt táborát; 's Sept. 20-dikára *Reims* Városába szándékozott érkezni, melly oda hét mértföld. "

A' Frantziáktól el-vett *Verdün* Városából, következő foglalatú Levelét útasította hozzánk egy Tiszt Úr, Sept. 17-dikén:

„Hg. *Hohenlohe* Vezérünk, hat gyalog Batalionnal, 's 14 Svadron Lovassággal indúlt el *Richemontból* Sept. 10-kén, hogy magát Hg *Braunschweig*ggal egyesítse. — Seregének kisebb része, *Thionville* Vára alatt maradt, 's azt a' *Mosel*' bal partjáról blokirozza, az az: szemmel tartja, hogy se bé ne mehessen senki a' Várba, se ki ne jöhessen belőlle. Ugyan ebben foglalatokodott a' ki-költözött Frantziák' Seregéből is két Oltály; az egyik most is ott vagyon, hanem a' másik oda hagyta *Thionville*t Sept. 12-dikén, 's a' *Páris* Városa ellen menő Tsáizári, és Prussziai nagy Sereg után indúlt. — A' mi Katonáinknak, úgy nevezetett komisz kenyerek, és földi-almájok (*Erdäpfel*) vagy krumpirjok bőven vagyon; de más eleséget nem igen lehet kapni, főképpen a' hol a' Prusszusok után mennek. Mert ezek, a' mi enni és inni valót találnak

nak a' Frantziáknál, mind meg-vezzik: mivelhogy az, mind öfzve sem sok. — Örömmel irhatom azonban, hogy vigan, és jó kedvvel vagynak Katonáink, és fél annyi beteg sinsen közöttök, mint a' Prusszusok között. — *Dumourier*, és *Kellermann* Fran. Vezérek közzé vette magát Népünknek egy része, úgy hogy már azok, nem egyesíthetik többé magokat, mint akarták. — Ma a' *Braunschweigi* Hertzeg, egyenesen *Chalons* Városának indúlt. — (Sokképpen forgatja egy okos Vezér a' maga Plánumat.)

Hogy az Uraknak is legyen *Assigndtjok* (Frantzia papiros-pénzek), mellyröl anynyit olvastak, és irtak: ímé küldök egyet.

(A)

(A' mennyire az idő' rövidsége, és a' környülállások engedték: ki-tsináltattuk mi ezen *Assignátot*, vagy Frantzia Bank-otzédulát, hogy Erd. Olvasóink is szemlélhessék, avagy tsak a' naggyából is, ezen hires szüleményét a' Frantzia Revolutzió-nak. — *Asszignátoknak* neveztetnek t. i. a' Revolutzió' idejebéli papiros-pénzek, mivel-hogy ezek' hitelességének elfközlésére, a' Nemzet' számára el-foglaltt néhai Papi, és Királyi Józszágok vagynak asszignálva, vagy le-kötve. — Éppen ez a' nagysága az eredeti Asszignátnak, mint ezen ide iktatott formájának. A' melly irások olvastatnak a' valóságos Asszignáton: azokat ide is fel-rakattuk, ki-vévén, hogy itt nem lehetett az *Assignát*-szó' kezdő betűjének (t. i. a' nagy A-nak) vastagabb lábába vagy ágába ezen szókat: *la loi et le roi* (a' Törvény és a' Király) belé szerkeztetni, mint a' valóságos Asszignáton vagyon. Nem lehetett a' papirosba mesterségesen bé-tsináltt vonásokot, úgy nem különben a' Király' képét is ki-tsinálni — a' széleken lévő tzifraságokat sem egész tökéletességgel. — Egyébaránt, nem is lett volna tanátsos, pontban mássát kézfíttetni az igazi Asszignátnak: mert egy-gyütt reánk irhatott volna a' Frantzia Nemz. Gyűlés, mint hamis pénz-tsinálókra. — Az ilyen nagyságú Asszignát, 5 livrába, az az, mintegy két német forintban jár.)

Ausztriai Flandriának,

Tournay (Dornick) nevű Városából Sept. 23-dikán. „ Királyi Hertzeg *Albert* vezérlése alatt lévő Seregünk *Monstól* ide költözött,

zött. Ma teszi a' készüléteket, hogy hól-
nap hajnalban *Lille* (melly másképpen *Rys-
sel*-nek nevezetik) Frantzia Vár ellen in-
dúlhasson. — *Lille*, *Tournay*hoz, öt óra
járás. — A' mint mutatják a' környülállások:
egyszerre hozzá fogunk kezdeni a' Vár' os-
tromához. Viszünk magunkkal nagy vas
rostélyokat is, a' mellyeken szoktak meg
tüzessíttetni az ágyú golyóbisok, 's úgy lö-
vetnek ki a' Várbeli épületekre. — *Lille*
alól minden órán bővebb Tidósítást vezetnek
az Urak tőlem. “

Elegyes Tudósítások.

Gróf *Bethlen József* ö Excellentiája, a'
Német Birodalomban utazván felséges enge-
delemmel a' múltt télen, töltött egynehány
napokat *Bavariának* fő Városában *Monar-
chiumban* is, holott a' Fels. Udvarnak különös
kegyességét tapasztalta, mind maga, mind
kedves Hitvesének személlye eránt. Nyájas
beszélgetés közben, meg-kérte az özvegy
Választó Hertzegné a' Gróf Urat (mint ezt
jelentettük is vólt már más alkalmatosság-
gal), hogy küldene számára Magyar Országí
Juhász-kutyákat. Meg-ígérte ezeket a' Gróf
Ur nagy készséggel, 's tellyesítette is köze-
lébb ígérétét, a' Magyar Országí Jóságiban
lévő Fő Erdő-Tisztje *Rothe Károly* Ur által;
minekutánna t. i. úgy meg-szelidültek vólna
az el-küldés végett ki-rendeltt két fejer
lompos szörü ebek, hogy szépen el lehetett
öket szekéren vinni.

(Egyike ezen ebeknek, még is tett
valamelly tsint az úton. Nem szenvedhette
t. i.,

t. i., hogy az Ausztriai határ' szélén nagyon szabadon kaparázott körülötte egy harmintzados Legény: 's egy kitsit meg találta marni a' kezét. Bezzeg az is békét hagyott, a' harmintzad alá való portéka - keresésnek.)

Midőn *Monachiumba* érkezett *Rothe* Úr az ajándék - ebekkel: éppen ebédnél ült az Udvar; de mihelyt meg - értették az özvegy Vál. Hertzegné, 's a' most uralkodó Vál. Hertzeg, a' kutyáknak ott létüket: mindjárt fel - keltek az asztal mellől, 's ki - mentek Vendégjeikkel együtt a' tornáztira, onnan nézték a' lomposokat; minekutánna pedig le - szállítottak volna azok a' szekérről: lementek hozzájuk a' Felsőgek, 's az özvegy Vál. Hertzegné, különösen meg - tzirókálta őket. — — Igen szép ki - fejezésekkel irtt Levéllel köszönte - meg az özvegy V. Hertzegné, *Bethlen* Grófnak, a' kutyák' küldését. Azoknak vivőjét *Rothe* Urat pedig, Kotsisostol együtt, nem csak jól meg - ajándékozta; hanem sok más kegyességgel is vólt hozzájuk. Meg - mutogattatott nékik mindent, a' mi nézni való vólt. El - vezetette nevezetesen a' Kintstárba, és a' Vál. Hertzegi múlató Palotákba, minémüek: *Nimphenburg*, *Schleiszheim*, *Starenberg am Bodensee*, és *Dachau*. — Egy nagy vadászatot adott a' Vál. Hertzeg, 's arra is el - hívott Gróf *Bethlen* Úr' Tisztje. Egyéb nem lött ezen vadászaton, a' Vál. Hertzegen, és özvegy V. Hertzegnén kívül, kik is ketten 165 szarvasokat ejtettek - le lábaikról.

A' *Nagy-Britanniai* Udvarnál volt Frantzia Követ, *Chauvelin* Ur, nem ment vissza *Párisba*, hanem Angliában tartózkodik; de *London* Városán kívül. Ennek helyébe, *Noël* nevü Bízatosát küldötte a' mostani Fr. Minisztérium, kiről sokan sokat beszéllnek; de éppen azért nem lehet egész bizonyossággal meg-határozni felöle, mitsoda járatban légyen? — Sokkal bizonyossabbnak írják azt *Londonból*, hogy még tsak meg sem fogja hallgatni említett *Noël* Urat a' *Nagy Britanniai* Udvar.

A' *Dániai* Udvarnál Frantzia Követséget viseltt *Vibraye* Ur, maga tette-ki magát a' Követségből, mihelyt értésére esett, hogy le-tétegett *XVI. Lajos* a' Királyságból. — Irt t. i. leg-ottan (August. 24-dikén) a' *Dániai* Ministernek Gróf *Haxthausen*nek, hogy mivel az ő hatalma a' Királysól volt, mint a' Nemzetnek örökség szerént való Képviselőjétől; 's esküvéssel kötelezte ő magát a' Nemzetnek, a' Törvénynek, és a' Királynak hűségére: ahoz képest nem hízzi, hogy lehetne már nékie folytatni Követséget mind addig, míg vissza nem adatik a' *Végrehajtó Hatalom* a' Királynak.

Az új Nemzeti-Gyűlésnek 271 Tagjai voltak már jelen *Párisban*, a' múltt hónapnak 19 dikén; kikre nézve tehát azt végezte az ó Nemz. Gyűlés, hogy más napra, úgy-mint 20 dikra egybe hívassa őket, a' maga Arkhiváriussa által abba a' Szalába, melyet a' Királyi Palotában készített-el, azoknak számára.

Lengyel

Lengyel Ország dolgainak az *Orosz* Tsászárné' akarata szerént lejendő el-intézésére, nem hivattatott-öszve újj Ország-Gyűlés (mint vólt először a' hire); hanem csak a' *Targovitz*i Konfederátzió (Öszve-szövetkezés), a' *Lithvániai* Konfederátzióval együtt fogja új formába önteni Lengyel Országot. Nem *Varsóban*, hanem *Brzesé* Városában fogja tartani ülését ezen két egyesült Konfederátzió, Gróf *Potocky Stanislausnak* előlülése alatt, a' ki egész Királyi pompával jár 's kél mindenfelé Lengyel Országban. Sept. 20-dikán kemény levelet bocsátott a' Királyhoz. — — — Az új Katonák mind haza bocsátatnak a' Lengyel Regimentekből; 's úgy írják, hogy a' régi Katonákból új Regimentek fognak formáltatni; és hogy ezentúl nem lenne több kész fegyveres Népe Lengyel Országának tizenöt ezernél.

Az élet' árra Auszriában.

Bétsben, Septembernek 24 dikétől fogva, 29-dikig, a' búzának mérője ment: 37—53 garason; a' rozsé 25—29 g.; az árpáé 22—27 g.; a' zabé 17—23 g.

Fiseményben, Sept. 27-dikén, a' búzának mérője: 44—46 gar.; a' rozsé 23—25 g.; az árpáé 17—18; a' zabé 14—17 gar.

Draskirchenben, Sep. 27-dikén, a' búza' mérője: 34—54 g.; a' rozsé 27—28 g.; az árpáé 21 g.; a' zabé 15 gar.

